

Міхась КУДЗЕЙКА

4.3. Актыўная і падсумоўваючая ацэнка. Праца з бацькамі

Для мяне галоўнае не адзнака, а веды, якія я атрымаю на ўроках.

Яўген Б., вучань 3 класа.

Ключавое пытанне: «Што вызначае паспяховасць вучэння: адзнака альбо ацэнка?»

4.3.1. Рэчаіснасць сучаснага навучання

Прытрымліваючыся стратэгіі АА, у далучэнні вучня да навучальнага працэсу, неабходна звярнуць увагу на такія важны элемент гэтай тэхналогіі, як ацэньванне, якое з'яўляецца адным з ключавых у працэсе навучання, бо ўтрымлівае зваротную інфармацыю пра яго вынікі.

Калі спытаць вучня, што з'яўляецца самым галоўным у працэсе навучання, то на першае месца ён, не задумваючыся, паставіць адзнаку. Атрымаць больш высокі бал з'яўляецца для вучня асноўнай мэтай наведвання школы. А калі гэта падтрымліваецца астатнімі ўдзельнікамі адукацыйнага працэсу (настаўнікамі, бацькамі, адміністрацыяй, міністэрствам), то працэс навучання нагадвае спаборніцтва, дзе ў канцы «забегу» ёсць «дошка гонару» і «дошка ганьбы». Той, хто выдатна справіўся з вучэбнай задачай, трапляе на «дошку гонару» і лічыцца разумным, здольным, перспектыўным, а той, хто не зразумеў, не даглядзеў, не паспеў і не зрабіў, – на «дошку ганьбы» і лічыцца дурнем, гультаём і абібокам. Лёгка ж настаўніку і адміністрацыі арганізоўваць і ажыццяўляць адукацыйны працэс на аснове такой стратэгіі: усім вучням развесілі ярлыкі «выдатнік», «харашыст», «гультай», «дурань» і назіраюць за выкананнем адведзеных роляў у

сюжэтна-ролевай гульні пад назвай «Школа». Галоўнае ў гэтай «гульні» для настаўніка, своечасова развесіць ярлыкі, каб потым было менш адказнасці: «Што з дурня возьмеш?»

Спытайце ў дзіцяці, якое ідзе ў першы клас, у ліку якіх вучняў яно сябе бачыць. У адказе вы пачуеце – сярод выдатнікаў. Звярніце ўвагу: у дзіцяці ёсць жаданне быць паспяховым. А чаму ж не атрымліваецца? Для таго, каб быць паспяховым у традыцыйнай школе, дзіця павінна быць разумнае, уважлівае, паслухмянае, дысцыплінаванае, адказнае, працаздольнае і інш. Калі дзіця не валодае пералічанымі якасцямі, шанцаў быць паспяховым амаль няма. Навошта настаўніку традыцыйнай адукацыйнай сістэмы падстройвацца пад дзіця? Няхай яно падстройваецца пад сістэму. Рэалізатары традыцыйнай сістэмы нават не задумваюцца, што на працэс паспяховага навучання ўздзейнічаюць такія фактары, як здольнасці, асобасныя якасці, асяроддзе, асоба настаўніка, даступнасць і актуальнасць інфармацыі, бацькі (з іх планами і патрабаваннямі), аднакласнікі, надвор'е і г. д. Усе думкі і справы іх скіраваны на перамогу ў рэйтынгавай гонцы, дзе ганаровае месца адводзіцца адзнацы, як асноўнаму паказчыку ўзроўню ведаў, магчымасцяў і здольнасцяў вучня – гэтым яны ганарацца і пра гэта рапартауюць. Вось і атрымліваецца, што не сама асоба вучня, не яе веды, а менавіта балавы паказчык выступае ў ролі «атэстата паспяховасці». Пры традыцыйнай сістэме адукацыі – рэйтынгавая сістэма патрабуе ад настаўніка наяўнасці шматлікіх балаў у журнале і дзённіках. Настаўнік вымушаны нагара выдаваць іх неабходную колькасць. Не сакрэт: дзе ёсць гонка за колькасцю, няма якасці, бо... да паказальнай колькасці звычайна прыходзяць праз нейкія хітрыкі, падманы і прыпіскі...

Цікава, што ж адлюстроўваюць балы ў традыцыйнай сістэме? Давайце пашукаем адказ на гэта пытанне не з погляду настаўніка, а вучня. Узгадайце сябе ў школе і пагадзіцеся, што адзнакі адлюстроўвалі: асабістыя адносіны настаўніка да вучня, узровень зацікаўленасці і адносін вучня да прадмета і да настаўніка, статус і жаданні бацькоў, месца вучня ў рэйтынгу класа, паспяховасць у грамадскай дзейнасці, узровень выхаванасці, сярэдні ўзровень падрыхтаванасці вучняў класа па дадзеным прадмеце, адносіны класа да настаўніка (прадмета) і настаўніка да класа, адносіны настаўніка да сваёй справы (з улікам занятасці, аплаты працы, адносін з адміністрацыяй) і ў рэшце рэшт – узровень ведаў па прадмеце. Звычайна адзнака суправаджалася педагагічным каментарыем, які хутка і бадзёра злятаў з вуснаў настаўніка і вызначаў месца вучня ў рэйтынгу асабістых пераваг (настаўніка), паспяховасці / неспяховасці вучняў класа, узаемаадносін паміж

вучнем і калектывам у класе і школе..., які не заўсёды быў «педагагічным». З таго часу ў традыцыйнай сістэме адукацыі амаль нічога не змянілася, акрамя зместу нарматыўнай дакументацыі, якая цяпер адкрыта заяўляе, што наша сістэма (традыцыйная) адукацыі раптоўна стала асобасна арыентаванай... І тут узнікае шмат пытанняў: «Ці можа быць навучанне асобасна арыентаваным, калі ў прыярытэце рэйтынгавая сістэма?», «Ці можам мы гаварыць пра якасць ведаў і іх трываласць, калі гэтыя паказчыкі пазначаюцца балам у сістэме рэйтыngu?» «Ці можам мы гаварыць пра паўнаwartаснае развіццё асобы вучня, калі ўвесь час параўноўваем яго поспехі з поспехамі іншых?» Адказ адзін – не!!!

Мэта вызначае стратэгію навучання. Калі асноўная мэта працэсу навучання – вызначэнне паспяховасці на аснове колькасці і вартасці (рэйтынг), то лепшую за традыцыйную сістэму не знайсці. Калі ж мы ў прыярытэце мэт трымаем развіццё асобы, то безадзнакавая сістэма будзе найлепшым стратэгічным інструментам ў рэалізацыі гэтага. Калі асноўная мэта працэсу навучання – вызначэнне паспяховасці на аснове асабістых здольнасцяў, магчымасцяў, інтарэсаў, то асобасна-арыентаванае навучанне, дзе адукацыйнае асяроддзе спрыяе выяўленню і развіццю асобасных якасцей вучня, павінна быць прыярытэтным.

4.3.2. Актыўная і падсумоўваючая ацэнка: у чым розніца?

Асобасна-арыентаваная філасофія тэхналогіі АА прадугледжвае фарміраванне ўсвядомленай актыўнай пазіцыі вучня на аснове фарміравання адэкватнай ацэнкі сваіх ведаў, магчымасцяў і здольнасцяў. У якасці метадычнага інструментарыю яна прапануе паралельна выкарыстоўваць «актыўную» і «падсумоўваючую» ацэнкі, якія з'яўляюцца часткай сістэмы і цесна звязаны з іншымі элементамі тэхналогіі. Для таго каб вучань змог сам (альбо іншыя ўдзельнікі працэсу навучання) адэкватна ацаніць працэс і вынік вучэбнай дзейнасці, ён павінен: на аснове данесенай настаўнікам мэты ўрока выпрацаваць асабістую мэту; ажыццявіць дзейнасць на аснове сумесна выпрацаваных крытэрыяў; валодаць інфармацыяй пра абраную ў класе стратэгію ацэньвання і разумець яе значэнне ў асабістым працэсе навучання.

Усвядомленасць і асэнсаванасць ацэнчнай дзейнасці – важны момант у далучэнні вучня да навучальнага працэсу. Пры першым знаёмстве вучня ў новай сістэмай навучання неабходна растлумачыць асноўныя паняцці «актыўная ацэнка», «падсумоўваючая ацэнка», «адзнака» і разам выпрацаваць сістэму ацэньвання.

Лепш пачаць з вызначэння паняцця «адзнака». Вельмі даступнае азначэнне гэтага паняцця прапанавала педагог з Польшчы Данута Стэрна: *«Ацэнка, выражаная балам, дае вучню толькі інфармацыю пра тое, наколькі яго работа блізкая або далёкая ад ідэальнай»*. Часцей за ўсё адзнака выстаўляецца суб'ектыўна, з улікам патрабаванняў нарматыўнай дакументацыі і асабістай пазіцыі настаўніка, заснаванай на яго адносінах да вучня. Адзнака можа быць элементам пакарання і заахвочвання, безнадзейнасці і ганарлівасці, але яна так і не зможа быць для многіх вучняў (слабых і няўпэўненых) элементам надзеі і веры, аптымізму і ўдасканалення. Вучань, атрымаўшы адзнаку, можа толькі фіксаваць яе наяўнасць і не мець магчымасці яе палепшыць. Гэта сведчыць, што пры выстаўленні адзнакі, яна ўжо з'яўляецца выніковай ці падсумоўваючай.

У тэхналогіі АА паняцце «адзнака» разглядаецца як падсумоўваючая ацэнка і выстаўляецца настаўнікам пасля выкананай вучнем работы альбо ў выніку працы вучня са зваротнай інфармацыяй, якую прапанаваў настаўнік для паляпшэння ведаў. Так ці інакш падсумоўваючая ацэнка выстаўляецца ў выглядзе бала (колькасці сцяжкаў, зорчак і г. д.) і вызначае ўзровень ведаў вучня па дадзенай тэме.

Пра «аднабаковасць» адзнакі як падсумоўваючай, разважае метадыст АПА Алена Радзевіч:

«Безумоўна, без адзнак мы не можам абысціся, бо інакш вучні не будуць ведаць ступень валодання тымі ці іншымі ведамі і ўменнямі. Падсумоўваючая ацэнка заклікана зафіксаваць узровень засваення канкрэтнай тэмы. Дадзены спосаб ацэньвання прадугледжвае параўнанне аднаго вучня з другім шляхам суаднясення кожнай працы з эталонам».

Алена Радзевіч, г. Мінск.

У адрозненне ад адзнакі, актыўная ацэнка – гэта інтэрактыўны спосаб ацэньвання дзейнасці і вынікаў працы вучняў. Данута Стэрна прапанавала сваё бачанне гэтага працэсу: «Актыўная ацэнка заснавана на зваротнай сувязі, якая паказвае на тое, што вучань зрабіў добра, а таксама на тое, што ён павінен зрабіць па-іншаму. Актыўная ацэнка таксама змяшчае парады: як вучань можа палепшыць работу і як яму трэба вучыцца далей».

Параўноўвае і паглыбляе ўяўленні пра актыўную ацэнку меркаванне Ганны Паўленкі, настаўніцы англійскай мовы з г. Гарадка Віцебскай вобласці:

«Адзнака – гэта вынік працы або нейкага адрэзка працы. Згодна з тым, што канкурэнцыя, параўнанне аднаго вучня з другім далёка незасуды з’яўляюцца стымулам да актыўнай вучэбнай дзейнасці, яны могуць ствараць напружанасць ва ўзаемаадносінах паміж навучэнцамі і настаўнікам. Актыўная ацэнка – гэта арыенцір у рабоце як для настаўніка, так і для вучняў; гэта дапамога, шанец, спроба паўплываць на вынік, палепшыць яго пры жаданні. Актыўная ацэнка, пры пэўных намаганнях навучэнца, яго бацькоў і настаўніка, можа вывесці «навучальныя адносіны» на іншы ўзровень – даверу, веры ў лепшы вынік, а значыць, і яго дасягненне. Тое, што атрымалася і чаму навучыліся, – сумесная перамога, якая прыносіць радасць, задавальненне і матывуе да новых здзяйсненняў».

Ганна Паўленка, г. Гарадок.

Не менш цікавае ўражанне ад выкарыстання актыўнай ацэнкі на практыцы Андрэя Кузьміна, настаўніка гісторыі з г. Крычава:

«Актыўная ацэнка наладжвае зваротную сувязь паміж настаўнікам і вучнем, служыць, свайго роду, указальнікам на шляху да ведаў (што няправільна і як зрабіць больш правільна...). Для ўсведамлення такіх выдатных, па сваёй сутнасці, ісцін не трэба нават быць педагогам – яны занадта значныя і, у той жа час, відавочныя. Усё гэта так! І я ад усяго сэрца падтрымліваю і прымаю перавагі актыўнай ацэнкі».

Андрэй Кузьмін, г. Крычаў.

Як мы бачым з выказванняў калег, такі падыход да арганізацыі кантрольна-ацэначнай дзейнасці матывуе вучня не да атрымання адзнакі, як выніку працы, а да асэнсавання сваёй дзейнасці, атрымання магчымасці яе палепшыць праз дадатковую працу, да фарміравання адэкватнай самаацэнкі. Гэта дазваляе вучню далучыцца не толькі да працэсу ацэнкі сваёй дзейнасці, а і да асэнсаванай карэкцыі сваіх ведаў. Больш яркавую карціну сэнсавага аздаблення паняцця «актыўная ацэнка» дае Мікалай Запрудскі:

«Гэтае паняцце вельмі цяжка азначыць, паколькі яно змяшчае шмат сэнсаў: навучальная ацэнка; асэнсаванне вынікаў дзейнасці; рэфлексія; разважанне над працэсам вучэння; ацэнка, якая паляпшае працэс вучэння і навучання; ацэнка, якая дапамагае вучыцца; самаацэнка і ўзаемаацэнка; аператыўная ацэнка; не толькі бальная, але і вербальная; метады навучання; сродак зваротнай сувязі; ацэнка працэсу вучэння і навучання; перманентная ацэнка, якая спалучаная з маніторынгам і інш.».

Мікалай Запрудскі, г. Мінск.

Дамалявалі ярскі вобраз актыўнай ацэнкі ўдзельнікі дыстанцыйнага курса (табл. 4.3.1.).

Табліца 4.3.1. У чым розніца актыўнай і падсумоўваючай ацэнак?

Падсумоўваючая адзнака	Актыўная ацэнка	Аўтар
ацэньвае вынік і яе (адзнаку) ужо не зменіш; магчымы псіхалагічны дыскамфорт не толькі ў момант яе атрымання, але і на працягу ўсяго навучальнага працэсу	ацэньвае працэс навучання, яе можна палепшыць; стварае псіхалагічна камфортную атмасферу (для вучня, настаўніка, аднакласнікаў, бацькоў)	Вольга Званцова, г. Мінск
робіцца настаўнікам	даецца і настаўнікам, і самім вучнем, і аднакласнікамі, і бацькамі	Мікалай Запрудскі, г. Мінск
выражана часцей за ўсё ў балах	больш варыятыўная і разнастайная	Эла Якубоўская, г. Жодзіна
можа караць	больш дапамагае, стымулюе і матывуе	
проста фіксуе узровень ведаў	тычыцца асабістых намаганняў навучэнца, яго прагрэсу	
фармальная	эмацыйная	
дапамагае параўнаць свой узровень ведаў з узроўнем іншых вучняў у класе	паказвае узровень ведаў вучняў у параўнанні з самім сабой	Наталля Ільніч, в. Талька
часцей суб'ектыўная, пасіўная, безнадзейная, выпадковая, маўклівая, стрэсавая, прыкладная, сярэдняя, адносная, аўтарытарная, канстатуючая	у большасці аб'ектыўная, актыўная, аптымістычная, запланаваная, гаваркая, надзейная, адпаведная, максімальная, справядлівая, гуманная, развіваючая	Міхась Кудзейка, г. Мінск

Усе гэтыя сэнсы праяўляюцца ў сумеснай працы настаўніка і вучняў. Асаблівасць актыўнай ацэнкай ў тым, што ў адрозненне ад традыцыйнай сістэмы, настаўнік не выстаўляе адзнаку пасля выкананай вучнем работы, ён адзначае станоўчыя моманты ў працы вучня, указвае на недахопы, памылкі і прапануе вучню палепшыць веды праз выкананне дадатковых заданняў (па тэме) ці арыентуе на крыніцы ведаў, якімі трэба авалодаць, каб быць паспяховым. Такі дыялог паміж настаўнікам і вучнем можа адбывацца ў вуснай ці пісьмовай форме, у выглядзе каментарыяў да выкананай працы. Арганізуючы такім чынам ацэначную дзейнасць, настаўнік далучае вучня да адказнасці за ўзровень ведаў, дапамагае яму зрабіць асэнсаваны выбар на карысць асабістага развіцця. Згадзіўшыся, вучань выконвае серыю прапанаваных настаўнікам заданняў, кампенсуючы недахоп ведаў. Вынікам сумеснай працы можа стаць іншая самастойная альбо кантрольная работа з падсумоўваючай адзнакай большай «вартасці». Але калі вучань не хоча ўлічваць зваротную сувязь і патрабуе паставіць яму тую адзнаку, якую ён атрымаў, то гэта яго выбар і настаўнік павінен яго прыняць. Актыўная ацэнка не з'яўляецца панацэяй ад дрэнных адзнак і ведаў, гэта толькі шанец, магчымасць, якую вучань можа рэалізаваць альбо не ў сваёй вучэбнай дзейнасці. Алена Радзевіч, разважаючы над гэтай праблемай, прыйшла да цікавай высновы:

«Асноўны лозунг сучаснай педагогікі – любы вучань можа вучыцца. Таму задача педагога – навучыцца бачыць патрэбы кожнага вучня і даць шанец быць паспяховым! Актыўная ацэнка якраз і накіравана на зваротную сувязь, якая ўказвае на станоўчыя моманты ў працы вучня, выяўляе тыя недахопы, якія ёсць адносна наштобузу, і самае галоўнае – паказвае вучню, як палепшыць сваю работу. Увогуле, АА не павінна атаясамлівацца з адсутнасцю дрэнных адзнак. У кожным класе ёсць гультаяватыя, цяжкія на пад’ём дзеці, якія проста не захочуць паляпшаць свае вынікі. Але, калі настаўнік арганізуе навучальны працэс, пры якім дзеці разумеюць мэты, наштобузу, выразна вызначаны чаканні настаўніка адносна паводзін, дэманстрацыі ведаў і ацэньвання вучняў (актыўная альбо падсумоўваючая ацэнка), думаю, будуць як добрыя, так і дрэнныя адзнакі. Мы вучым дзяцей быць адказнымі за сваё навучанне, таму магчыма, што вучань атрымае як добрую, так і дрэнную адзнаку».

Алена Радзевіч, г. Мінск.

Далучэнне вучняў да АА павінна праходзіць на дэмакратычнай аснове. Асэнсаванне паняццяў і самой ідэі актыўнай ацэнкі дае магчымасць вучням выбраць асабістую стратэгію навучання і ацэньвання. Калі пункты гледжання на праблему ацэньвання атрымаліся рознымі, настаўнік ажыццяўляе індывідуальны падыход да ацэнкі ведаў кожнага вучня. Сама магчымасць выбару спосабу ацэньвання дазваляе вучням задумацца, прааналізаваць стан асабістай вучэбнай дзейнасці і прыйсці да адпаведнай высновы:

«Класна... А то адразу «нахапалі» дрэнных адзнак, далей не хочацца старацца...»

Вольга І. («слабы» матэматык).

«Выстаўляйце лепш усё адзнакі... Трэба ведаць, наколькі добрыя веды ... І мама патрабуе добрых адзнак...»

Аляксандра Я. (алімпіядніца).

«Я хацеў бы, каб у нашай школе зусім не ставілі адзнак. Я не люблю атрымліваць «двойкі»...»

Кірыл (VI клас).

Вельмі часта выбраныя стратэгіі супадаюць амаль ва ўсіх вучняў класа, і настаўнік, прытрымліваючыся іх пункту гледжання, арганізуе агульны адукацыйны працэс на аснове абранай стратэгіі ацэньвання. Але гэта не значыць, што настаўнік павінен выкарыстоўваць актыўную ацэнку з усімі вучнямі класа. Можна з класа выбраць тых вучняў, якім гэта неабходна.

«Мы разам з вучнямі часта вырашаем, калі будзе выстаўлена адзнака, а калі выкарыстана актыўная ацэнка. Спачатку ідзе актыўная ацэнка. Пасля раздачы вучнёўскіх работ пытаюся, хто задаволены сваімі ведамі і

жадае, каб яму паставілі адзнаку, альбо выстаўляю толькі добрыя адзнакі. Пасля напісання пісьмовай работы прашу вучняў ацаніць сябе на падставе акрэсленых крытэрыяў або ацаніць аднакласніка і даць каментарый да яго работы. Да работы даю свой каментарый і дадаю, што калі вы звернеце ўвагу на мае прапановы і выканаеце работу так, як сказана ў каментарый, то зможаце выканаць усё правільна і павысіць свой бал».

Лілія Аўсіевіч, г. Мінск.

Калегі, якія выкарыстоўваюць актыўную ацэнку, заўважылі, што стратэгія ацэньвання дапамагае вучыцца слабым альбо няўпэўненым у сваіх ведах вучням.

«Цалкам ад адзнака адмаўляцца не будзем, бо трэба бачыць вынікі навучання. Але для тых, каму матэматыка даецца з цяжкасцю і хто на кантрольнай рабоце не зможа атрымаць высокіх балаў, трэба паспрабаваць працэс навучання зрабіць больш камфортным».

Вера Зубкова, г. Магілёў.

У працэсе выбару стратэгіі пажадана звяртаць ўвагу вучняў на від працы, ацэнка якой будзе асноўвацца на актыўнай ацэнцы.

«Мы дамовіліся каментываць вынікі прамежкавага кантролю і пры жаданні ацэньваць яго ў журнал. Дамовіліся не ўсе адзнакі за пісьмовыя работы адразу ж выстаўляць. Вынікі выхаднога кантролю з каментарыямі і пажаданнямі вучні атрымліваюць у канцы ўрока з магчымасцю дапрацоўкі дома. Хлопцы пагадзіліся, што прамежкавыя самастойныя работы – гэта накіталт трэніровачных забігаў спартсменаў, за якія не даюць медалёў, але і не адхіляюць ад спаборніцтваў: яны паказваюць, у якой форме спартсмен «падыходзіць» да чарговага «чэмпіянату», якія элементы праграмы трэба яшчэ дапрацаваць».

Вера Зубкова, г. Магілёў.

4.3.3. Як сумясціць актыўную і падсумоўваючую ацэнку?

Тэхналогія АА прадугледжвае тры варыянты стратэгіі ацэньвання:

- толькі актыўная ацэнка;
- толькі падсумоўваючая ацэнка;
- абедзве ацэнкі адначасова.

Практыка беларускіх педагогаў пацвердзіла даследаванні брытанскіх педагогаў: выкарыстанне трэцяга варыянту не эфектыўна, бо матывацыйны эфект адзнакі над ведамі пераважае і вучню лягчэй мець бал, чым прыкладаць намаганні да яго паляпшэння. Вось

як пра гэта напісаў Поль Блэк у кнізе «Як ацэньваць, каб вучыць?»: «Адну даследчыцу зацікавіла, якога тыпу зваротную сувязь вучні атрымлівалі да сваіх пісьмовых работ. У яе эксперыменце было тры віды зваротнай сувязі для вучняў: балы, каментарыі і камбінацыя балаў і каментарыяў. Апошні метада, дарэчы, выкарыстоўваецца большасцю брытанскіх настаўнікаў для перадачы вучням зваротнай сувязі. Даследаванне паказала, што найбольшую карысць для навучання атрымала група, якая карысталася толькі каментарамі, а іншыя метады не прынеслі ніякай карысці. Некаторыя настаўнікі былі шакаваныя гэтым вынікам і першапачаткова не маглі ўявіць, як ацэньванне з дапамогай адных каментарыяў магло б стаць рэальнасцю ў іх школах».

Зразумела, што дзейнасць настаўніка рэгламентуецца нарматыўнай дакументацыяй, якая не прадугледжвае адмовы ад выстаўлення адзнак – безадзнакавае навучанне прадугледжана толькі ў 1-м і 2-м класах – таму настаўнік не можа раптам адмовіцца ад іх. Больш за тое, існуюць патрабаванні да накапляльнасці адзнак. Вырашэнне праблемы выкарыстання актыўнай і падсумоўваючай ацэнкі ляжыць у абранай настаўнікам стратэгіі ацэначнай дзейнасці. Таму будзе неабходна выбраць, што для яго больш падыходзіць:

- дыферэнцаваць віды работ, якія будуць ацэньвацца на аснове актыўнай ацэнкі і якія будуць ацэньвацца толькі падсумоўваючай ацэнкай;
- прапанаваць вучням выбар віду ацэнкі;
- паведаміць вучням, чые работы будуць ацэнены балам, а чые на аснове актыўнай ацэнкі;
- арганізаваць самаацэнку і ўзаемаацэнку работ на аснове актыўнай ацэнкі (наштобузу).

«Пасля здачы работ можна папрасіць вучняў, каб яны самі ацанілі сябе на падставе акрэсленых раней крытэрыяў або ацанілі працу аднакласніка і напісалі да яе каментарый. Некаторыя настаўнікі ўвогуле адмовіліся ад бальных ацэнак, некаторыя ставілі іх толькі ў дзённік, але не выстаўлялі ў вучнёўскія сшыткі, а іншыя ставілі ацэнкі, калі вучань выпраўляў сваю работу згодна з іх каментарыямі» («Унутры чорнай скрыні», Д. Уільям і П. Блэк).

4.3.4. Актыўная ацэнка: актыўныя дзеці – актыўныя бацькі

Зразумела, што адаптацыя вучняў да тэхналогіі актыўнай ацэнкі будзе больш спрыяльнай, калі саюзнікамі ў гэтай добрай, але цяжкай справе будуць бацькі. Традыцыйна склалася, што бацькі вызначаюць паспяховасць навучання дзяцей па колькасці атрыманых балаў. Іх не турбуе наяўнасць ведаў, змест навучальнага працэсу, бо для іх галоўнай з'яўляецца адзнака. «Што ты сёння атрымаў?» – пытаюцца бацькі ў вучняў, якія прыходзяць са школы. Складзеныя дзесяцігоддзямі стэрэатыпы мыслення выступаць тормазам у фарміраванні ўсвядомленага вучэння.

«Бацькі сапраўды пагадзіліся з тым, што добрая адзнака для іх – гэта прыкмета паспяховасці дзіцяці, на першы погляд. Але паспяховы чалавек – гэта той, хто здольны да самаразвіцця, умее адэкватна ацаніць свае магчымасці, паставіць мэты і вызначыць спосаб іх дасягнення, а потым мэтанакіравана імкнуцца да жаданага выніку. Якія ж бацькі будуць супраць гэтага? Але ёсць адна ўмова: мы ўсе (настаўнік, вучань, бацькі) павінны стаць паплечнікамі».

Ала Лазіцкая, г. Столін.

4.3.5. Як пераканаць бацькоў і зрабіць іх сваімі партнёрамі?

Як казаў Карней Чукоўскі: «Ой, нялёгкая гэта работа, з балота цягнуць бегемота!» Але пабудаваньне супрацоўніцтва з бацькамі неабходна і карысна. Зрабіць гэта магчыма толькі на аснове ўзаемаразумення. А гэта значыць, што настаўніку трэба пераканаць бацькоў у эфектыўнасці абранай формы навучання. І не толькі пераканаць, а яшчэ зацікавіць. Для гэтага неабходна не проста выказаць сваё меркаванне пра актыўную ацэнку, але і данесці змест тэхналогіі, пастарацца зацікавіць магчымымі вынікамі паспяховай дзейнасці. Бацькам будзе вельмі карысна і цікава пачуць, даведацца і па магчымасці разабрацца:

- для чаго настаўнік прапаноўвае вучням мэты на іх мове;
- што такое наштобузу, навошта яно неабходна на ўроку і як з ім можна працаваць дома;
- якую карысць можа даць правільна пабудаваная зваротная сувязь і якую ролю яна адыгрывае ў паспяховай дзейнасці вучня;
- чым адрозніваецца адзнака ад актыўнай ацэнкі;
- якую стратэгію ацэньвання абралі вучні класа і як гэта дзейнічае;
- чым могуць дапамагчы бацькі і што ім для гэтага трэба рабіць.

Але, пагадзіцеся, для таго каб гэта зрабіць прафесійна, настаўніку трэба пранікнуцца гэтай справай, дасканала ў ёй разабрацца і мэтанакіравана, паслядоўна ўкараняць у навучальны працэс.

«Перш, чым растлумачыць вучням розніцу паміж актыўнай ацэнкай і падсумоўваючай, сама дасканала разабралася ў гэтым. Спачатку расказала вучням, што азначае актыўная ацэнка. Потым на прыкладзе прамежавых праверачных работ паказала розніцу паміж актыўнай і падсумоўваючай ацэнкамі. Вучням спадабалася, што я пісала каментарыі да іх работ, асабліва спадабалася тое, што яны мелі магчымасць папрацаваць яшчэ над тэмай на дадатковых занятках.

На бацькоўскім сходзе вельмі падрабязна пазнаёміла бацькоў з новай практыкай. Паказала работы іх дзяцей з актыўнай ацэнкай і з падсумоўваючай ацэнкай. Бацькі самі ўбачылі розніцу і згадзіліся з тым, што лепш мець грунтоўныя веды, чым добрую адзнаку, якая не заўсёды бывае аб'ектыўнай. Таксама на апошнім уроку на гэтым тыдні вучні напісалі, чаму яны навучыліся на ўроках мовы за тыдзень. Я іх запісы раздала бацькам. Такая зваротная сувязь іх зацікавіла. На жаль, бацькі не вельмі актыўныя на сходах і больш маўчаць, але згадзіліся супрацоўнічаць і вырашылі, што ў канцы навучальнага года разам абмяркуем вынікі працы па актыўнай ацэнцы».

Вольга Слаута, г. Слонім.

Спосабаў інфармавання бацькоў існуе шмат: лісты, буклеты, стэндавая інфармацыя, тэлефонныя размовы, індывідуальныя кансультацыі, інфармаванне праз дзяцей, інтэрнэт-расылка, блогі, бацькоўскі сход, адкрытыя ўрокі і інш. Усе прапанаваныя спосабы інфармавання бацькоў могуць выкарыстоўвацца паасобку ці разам, але, па меркаваннях настаўнікаў, якія працуюць па тэхналогіі АА, найлепшым з іх з'яўляецца бацькоўскі сход. Толькі канструктыўны дыялог можа данесці да кожнага прысутнага ідэю тэхналогіі, атрымаць адказы, паслухаць меркаванні і выказаць сваё меркаванне, пераканацца альбо задумацца. Формы, метады і прыёмы данясення інфармацыі да бацькоў на бацькоўскім сходзе могуць быць розныя: ад гутаркі, дзелавой гульні да педагогічнага даследавання праблемы. Настаўніца з магілёўскай гімназіі Вера Зубкова перад бацькоўскім сходам правяла анкетаванне, даследаваўшы стаўленне бацькоў да зменаў і падрыхтаваўшы іх да канструктыўнай размовы. Прапанаваны ліст да бацькоў складаўся з дзвюх старонак. На першай былі пытанні, на якія трэба было бацькам даць адказ. На другой – бацькі атрымалі выкананую іх дзецьмі пісьмовую работу па тэме «Квадратны карані», з каментарыем настаўніцы, напісаным па ўсіх правілах зваротнай сувязі.

«Неабходна было запісаць асноўныя формулы па тэме (за некалькі ўрокаў) і рашыць шэраг прыкладаў. Я правяла правільнасць выканання работ (+ / -) і разам з каментарыямі перадала бацькам праз дзяцей.

- 1. Ці лічыце Вы, што больш частае выстаўленне адзнак Вашаму дзіцяці паляпшае яго веды?*
- 2. Ці заўсёды адзнака Вашага дзіцяці паказвае колькасць працы і часу, выдаткаванага ім на вывучэнне тэмы? Ці гэта хутчэй параўнанне ведаў дзіцяці з ідэальнымі па прадмеце?*

3. Ці трэба цалкам адмовіцца ад выстаўлення адзнак?
4. Хацелі б Вы атрымліваць нялічбавыя каментарыі (аналіз) працы Ваша-га дзіцяці на матэматыцы?

Вось што стала вынікам гэтага даследавання:

На пытанні №№ 1, 2 (першая частка) і 3 адказалі «не» большасць бацькоў. Пытанні №№ 2 (другая частка) і 4 часцей – «так».

Мама вельмі кемлівага, але настолькі ж лянівага вучня, на прапанову цалкам адмовіцца ад выстаўлення адзнак напісала «Гэта фантастыка! – Але – ТАК!!!» Пажадала ўдачы ў творчасці».

Вера Зубкова, г. Магілёў.

А вось прыклад правядзення бацькоўскага сходу Святланай Локіс, настаўніцай пачатковых класаў з г. Барысава, якая ўзяла за аснову данясенне праблемы праз асабістыя ўражанні бацькоў на практыцы.

«Паставіўшы бацькоў у пазіцыю вучня, я імкнулася аднавіць для іх тую сітуацыю, унутраныя перажыванні, якія яны адчувалі, калі былі такімі ж вучнямі; прымусіць бацькоў зірнуць на праблемы дзяцей больш глыбока, каб яшчэ раз пераканацца ў тым, што патрабаваць прасцей, чым адпавядаць чужым стандартам. І часта бацькі спрабуюць патрабаваць ад дзяцей тое, што ў іх саміх не было рэалізавана. Паглядзеўшы «ўлюстэрка», з дапамогай унутраных адчуванняў, лягчэй зразумець тое, што часам схавана за мітуснёй і штодзённасцю, а часам задавальненнем бацькоўскага «эга». Размова атрымалася ў нас канструктыўная. На прыкладах я распавяла бацькам, што вялікую дапамогу ў «камфортным» навучанні нам можа аказаць метадыка АА.

Пасля такога падыходу да тлумачэння сутнасці тэхналогіі АА, рэакцыя амаль усіх бацькоў была станоўчай. Адзінай, хто турбаваўся з нагоды такой ацэнчнай дзейнасці, была бабуля вучня з вельмі высокай самаацэнкай, якая заўсёды высока ставіла менавіта адзнаку. Для яе адзнака – гэта паказчык выключнасці яе ўнука. Трэба прадумаць індывідуальны падыход у рабоце з бабуляй і вучнем, бо і хлопчык трапіў у поўную «залежнасць» ад адзнакі і ўсе свае дзеянні на занятках спрабуе перавесці ў балы.

А вось у чым дапамог мне такі падыход да правядзення бацькоўскага сходу, дык гэта выразна аргументаваць бацькам мой падыход да ацэнчнай дзейнасці і стратэгію ўвядзення АА».

Святлана Локіс, г. Барысаў.

Але Ярмак, настаўніца пачатковых класаў са Стоўбцаў, на бацькоўскім сходзе прышлося цяжкавата, бо складзены ў бацькоў стэрэатып прыярытэту адзнакі, не мог дазволіць хуткага вырашэння праблемы ўсведамлення эфектыўнасці актыўнай ацэнкі:

«Складанасці былі на сходзе з бацькамі. Вельмі цяжка «пераламаць» гадамі сфармаваную псіхалогію, што ў школе галоўнае – адзнака. Увесь бацькоўскі сход пераконвала іх у адваротным. Думаю, што мне гэта ўдалося. Мы дамовіліся, што зваротную сувязь з імі я буду дасылаць праз электронную пошту. Усе напісалі мне свае электронныя скрыні і пагадзіліся дапамагаць ва ўкараненні АА ў працэс навучання іх дзяцей».

Ала Ярмак, г. Стоўбцы.

Праца з бацькамі лічыцца самым складаным элементам у тэхналогіі АА. Арганізуючы гэты працэс, трэба быць рэалістам і разумець, што складзеныя дзесяцігоддзямі стэрэатыпы, звязаныя з адзнакай, за адну класную гадзіну змяніць немагчыма. На першых этапах далучэння бацькоў да адукацыйнага працэсу адбываецца толькі пашырэнне ўяўленняў пра магчымасці вучэбнага працэсу ў выхаванні іх дзяцей і актуалізацыі бацькоўскай ролі ў яго эфектыўнасці. Працэс далучэння даволі складаны і доўгі, які ажыццяўляецца на працягу ўсяго навучання дзіцяці ў школе. Па меркаваннях Ганны Паўленкі, настаўніцы замежнай мовы з Гарадка, эфектыўнасць яго будзе ў многім залежыць ад настаўніка, яго мэтанакіраванай дзейнасці: *«дэталёвых аналізаў работ дзіцяці; акцэнтаў на супрацоўніцтва; узаемадапамогі, а не крытыкі і ўзаемных абвінавачванняў; арыентацыі на давер, узаемадзеянне; заахвочванне іх прадуктыўнай ацэнкай дзейнасці іх дзіцяці, а не на адзнакай».* Да такой жа высновы прыйшоў і Андрэй Лянчэўскі, настаўнік гісторыі з Асіповіч, ахарактарызаваўшы працу з бацькамі *«...як працу на перспектыву, разлічаную на больш працяглы перыяд. Застаецца толькі працаваць і даказваць, што ўсе мы (вучні, настаўнікі, бацькі) рухаемся ў правільным кірунку».*

Як паказвае жыццё, кірунак, прапанаваны АА, дазваляе настаўнікам арганізаваць спрыяльнае навучальнае асяроддзе, дзе ў вучняў ёсць магчымасць рэалізаваць свае здольнасці, а бацькам – быць упэўненымі ў якасці адукацыі дзяцей.

4.3.6. Фрагменты вопыту ўзаемадзеяння настаўнікаў з бацькамі

Размова з бацькамі адбылася на бацькоўскім сходзе перад заканчэннем другой чвэрці. Ад дзяцей бацькі ўжо ведалі пра тое, што на кожным уроку вучні вызначаюць мэты і карыстаюцца загадкавым наштобузу. Каб пераканаць бацькоў на карысць актыўнай ацэнкі, я выкарыстоўваў наступныя аргументы:

- *актыўная ацэнка дазваляе вучню зразумець, навошта і чаму ён павінен навучыцца;*
- *у актыўнай ацэнцы мы інфармуем вучняў, што будзем ацэньваць;*
- *вучань атрымлівае ад настаўніка інфармацыю пра тое, што зроблена добра, што можна палепшыць, як развівацца далей;*

- вучань мае права на кантроль і ацэнку сваёй дзейнасці і яе вынікаў, што дае яму магчымасць працаваць над памылкамі і развіваць сваю дзейнасць;
- настаўнік размаўляе з вучнем пра яго прагрэс у навучанні, перадае вучню інфармацыю, што ён зрабіў добра, што кепска, як яму выправіць сваю працу і што рабіць далей.

Рэакцыя бацькоў на новую стратэгію ацэньвання была рознай. Некаторыя бацькі выказалі неразуменне і заклапочанасць, як без адзнак кантраляваць дзяцей.

Некаторыя пагадзіліся, што новая сістэма можа быць больш эфектыўнай, «калі вучань і бацькі атрымаюць падрабязны аналіз вучэбных вынікаў і рэкамендацыю, што рабіць далей, то эфект будзе значна большым. Мы (бацькі) школу скончылі вельмі даўно, і нам патрэбны больш падрабязныя інструкцыі, як дапамагаць сваім дзецям. Відаць, што пры гэтай сістэме можна прагназаваць вынікі вучобы загадзя, а не атрымліваць неспадзяванку ў выглядзе нізкіх балаў і задаваць пытанне «чаму так?»».

Усе бацькі пагадзіліся з тым, што дзевядзеца больш супрацоўнічаць з настаўнікамі і школамі.

Леанід Шафарэвіч, г. Ліда.

Для працы з бацькамі выкарыстала бацькоўскі сход. У сваім выступе патлумачыла бацькам сутнасць метадыкі АА і паспрабавала пераканаць іх у перавагах актыўнай ацэнкі. Я звярнула ўвагу, што дзіцяці будзе значна лягчэй вучыцца, калі яно будзе атрымліваць падказкі, што зроблена добра, што неабходна палепшыць, а не проста атрымаць ацэнку, як інфармацыю аб ступені правільнасці яго працы. Дзякуючы зваротнай сувязі, якая суправаджае актыўную ацэнку, бацькі могуць даведацца, што іх дзіця зрабіла правільна, у чым дапусціла памылкі і як гэта можна выправіць. Пры гэтым падкрэсліла, што вельмі важна, каб бацькі зразумелі, што, сустракаючы дзіця са школы, лепш спытаць: «Чаму ты сёння навучыўся? Што новага ты даведаўся?», а не «Якую ацэнку ты атрымаў сёння?» Рэакцыя бацькоў была станоўчай, бо ўжо з мінулага года, з урокаў беларускай мовы і літаратуры, яны ведалі пра тэхналогію АА. Бацькі адзначылі, што ў другой чвэрці паспяховасць вучняў па інфарматыцы стала вышэйшай. Варта заўважыць, што гэта, вядома, звязана, не толькі з выкарыстаннем тэхналогіі АА, але і з істотным адрозненнем у вивучаемых тэмах. Станоўча бацькі паставіліся да памяншэння колькасці адзнак. Добра адзваліся пра выкарыстанне каментарыяў да работ, дзе ёсць парады, падказкі, што неабходна палепшыць, а што зроблена добра. Згадзіліся, што ў такіх умовах дзеці ўсведамляюць сваю адказнасць за навучанне і, такім чынам, імкнучыся палепшыць свае веды і адзнаку. А значыць, ім будзе значна лягчэй і цікавей вучыцца.

Наталля Шынкевіч, г. Магілёў.

Размова адбылася на бацькоўскім сходзе. Пазнаёміла бацькоў з асноўнымі прынцыпамі АА, абпіраючыся на матэрыялы модуля. Расказала пра ўласныя планы і погляды на новую стратэгію. Привяла прыклады назіранняў калег, вытрымкі са справаздач. А таксама зачытала вытрымкі з работ вучняў, дзе яны адказвалі на пытанні пра сучасны ўрок, іх адносіны да АА, разважалі на тэму: «Для чаго я вучуся?».

Наталля Татарыновіч, г. Мінск.

На бацькоўскім сходзе ў сваім 7 «Г» класе, дзе элементы АА таксама выкарыстоўваю, распавяла бацькам пра АА. Адрозна патлумачу, што мэты пераконваць бацькоў і навязаць ім новую стратэгію не было, хутчэй – паказаць перавагі. Па часе гэта заняло 20 хвілін. Для пачатку зачытала бацькам адказы дзяцей на простае пытанне: «З якімі словамі бацькі сустракаюць цябе, вяртаючыся дадому з працы?» Адказы былі прыкладна аднолькавыя і не было ніводнага пытання пра зацікаўленасць ведамі. Такім чынам прыйшлі да галоўнай ідэі: «Чаму ты сёння навучыўся?»

Далей прапанавала пагуляць у імправізаваную «матрошку». «Матрошкі» – гэта дрэнныя адзнакі. Бацькі даставалі з «матрошкі» «матрошку», называлі магчымыя прычыны атрымання «дрэнных» адзнак. Сярод іх былі: пошук і вылучэнне інфармацыі, размеркаванне часу, самакантроль і самаправерка, банальная непадрахтоўка, дрэннае самаадчуванне, кепскі настрой настаўніка і г. д. Абмеркавалі перавагі актыўнай ацэнкі ў вырашэнні гэтых праблем. У выніку прыйшлі да галоўнай высновы: вучоба – гэта праца, якая, вядома ж, павінна быць ацэнена. Але не толькі падагульняючай адзнакай, а і ацэнкай, што змяшчае інфармацыю пра якасці і веды, уменні дзіцяці. Рэакцыя бацькоў была рознай. У вялікай ступені бацькі пагадзіліся, што актыўная ацэнка – добры стымул для дзіцяці. Значна менш прычын для стрэсу, як у дзіцяці, так і ў бацькоў.

Ніна Ерахавец, г. Мінск.

Ліст да бацькоў.

Добры вечар!

Паважаныя бацькі, адкажыце, калі ласка, на наступныя пытанні.

1. Што часцей ваша дзіця чуе, прыйшоўшы са школы?

- Што ты атрымаў сёння?
- Што ты даведаўся сёння?

2. Што для Вас важней?

- Што сын / дачка атрымаў / ла сёння?
- Пра што сын / дачка даведаўся / лася сёння?

3. Для вас больш зразумела :

- Англійская мова: 5.
- Англійская мова: заданне выканана на дастатковым узроўні, для паляпшэння выніку неабходна дадаць 4-5 слоў з новай лексікі, паўтарыць і праверыць утварэнне ступеняў параўнання прыметнікаў.

Цяпер мы будзем вучыцца ўсе разам. Вучыцца таму, што падказкі - гэта добра (калі настаўнік падказвае Вам і Вашым дзецям, што і як трэба палепшыць, а што зроблена добра). Актыўная ацэнка - гэта не ацэнка ўзроўню ведаў, а вынік Вашай сумеснай працы. Мы з вамі саюзнікі ў АА (пра гэта падрабязней напісана тут – аасенка.by).

Спадзяюся на далейшае супрацоўніцтва.

З павагай, класны кіраўнік.

Ганна Пападчанка, г. Барысаў.

На собраниях сообщила родителям, что сегодня они будут выступать в роли учеников на занятиях. Попросила во время игры быть предельно искренними и запоминать свои ощущения и мысли, т. к. они помогут нам в выборе стратегии учебного процесса.

Разыграли такие ситуации:

1. «Вопрос-ответ».

Для каждого родителя, а их у меня присутствовало на собрании 9 из 12, было заготовлено по 2 вопроса. Причем на 1-ый вопрос отвечать попросила стоя (я не сторонник ответов стоя), а на 2-ой – сидя.

Вопросы и задания по программе 3 класса:

- когда в словах пишется ъ (ь) знак?
- запишите число, в котором 4 ед. разряда тысяч, а ед. в разряде сотен на 5 больше;
- какая птица никогда не садится на землю?
- объясните смысл поговорки «Всё познаётся в сравнении» и т. д.

2. «Расскажите о своих ощущениях».

- Когда легче отвечать стоя или сидя? Почему? (все ответили, что сидя, т. к. не хотелось привлечь внимание, быть на всеобщем обозрении.)

- *Кто хотел, чтобы его вызвали первым? (7 из 9 ответили, что вообще не хотели отвечать.)*
- *Хотелось ли услышать сначала ответы других «учеников», а толь ко потом отвечать самому? Почему? (5 человек ответили «да», т. к. стеснялись / сомневались в правильности ответа, вторым быть легче...)*
- *Что испытывали, когда называла ваше имя для ответа на вопрос / вызывала к доске? (Дискомфорт – все.)*
- *Кому хотелось бы услышать за свой ответ отметку, стоя у доски? (Взрослые «ученики» молчали и улыбались, 6 сказали, что только 8 – 10.)*
- *Кто хотел услышать отметку за выполненную работу или прочитать анализ с рекомендациями учителя (многие «ученики» ответили, что лучше рекомендации в письменном виде, т. к. никто не услышит отметку и интересна аргументация отметки).*

3. «Выбери свою модель ученика».

Из предложенных выберите характеристики, которые вы хотели бы видеть в своём ребёнке: подвижный, интересующийся, обидчивый, озлобленный, искренний, равнодушный, уверенный, закомплексованный, знающий, изворотливый... (допишите 3–4 определения).

4. *Вспомнили о «наштобузу» (высказались в общем положительно).*
5. *Сообщила о «обратной связи» и её внедрении.*
6. *Обсудили пословицу «Молодой тростник легко гнётся».*
7. *Сделали вывод, что «всё познаётся в сравнении» (с позиции целесообразности дальнейшего внедрения АА).*

Поставив родителей в позицию ученика, я стремилась воссоздать для них ту ситуацию, внутренние ощущения, которые они испытывали, когда были такими же учениками, заставить родителей взглянуть на проблемы детей более глубоко, чтобы ещё раз убедиться в том, что проще всего требовать, а сложнее соответствовать чужим стандартам. И часто родители пытаются требовать от своих чад то, что в них самих не было реализовано. Посмотрев «в зеркало», с помощью внутренних ощущений, можно быстрее понять то, что порой скрыто за суетой и повседневностью, а иногда удовлетворением родительского «эго». Разговор получился у нас конструктивный. На примерах я рассказывала родителям, что большую помощь в «комфортном» учении нам может помочь методика АА.

Святлана Локіс, г. Барысаў.

На первом родительском собрании спросила родителей, какие их ожидания от школы, что они хотят от учителя. Родители ответили, что хотят, чтобы дети много знали. Тогда я попросила назвать формулу серной кислоты. Формулу назвала одна мама.

У. Все изучали в школе химию? Почему тогда не можете назвать формулу?

Р. Не пользуемся ею в жизни.

У. Значит, химия в школе не нужна?

Р. Нужна.

У. Для чего?

Р. Для общего развития. Чтобы развивалось мышление, память, речь.

У. Если Вам нужно будет узнать формулу серной кислоты, сможете ли Вы это сделать? Как?

Р. Найти в книгах, интернете.

У. Главное, что даёт школа – это не знания, а умения и навыки, способы действий, формирование умения учиться самостоятельно. А чтобы умения и навыки сформировались нужно многократное повторение, применение знаний на практике, активное пользование знаниями. Могут ли первоклассники научиться читать, если в день читают 5 слов. Нет. Могут ли научиться писать, если в день пишут 3-4 строчки букв, слогов, слов? Нет. Вы, родители, можете помочь своим детям, если будете с ними читать, писать... Хотите ли Вы помочь своим детям в учёбе? Как вы узнаете, чем заниматься с ребёнком?

Дальше рассказала родителям об информации в уголке «Сегодня на уроке», о том, как будет звучать домашнее задание, как работать с детьми дома. Познакомила родителей с основными статьями положения о безотметочном обучении.

Рассказала родителям о «волшебных линейках», которые заменили отметку, о тестовых, самостоятельных и проверочных работах, как они будут оцениваться.

У. Что спрашивали Ваши родители, когда Вы приходили домой после школы.

Р. Что ты сегодня получил?

У. А что же Вы будете спрашивать у своих детей, ведь у них нет отметок?

Р. Что ты нового узнал? Чему научился?

Все родители сказали, что хотят и будут помогать детям учиться. Первые 2 месяца учёбы некоторые родители забывали читать информацию в уголке. А там была не только информация об учёбе, но и о прививках, праздниках, цирковых представлениях и т. д. Не читая объявления, родители попадали в неприятные, неловкие ситуации. Постепенно появилась привычка обращать внимание на информацию.

Вольга Пячонава, г. Горкі.

На родітельском сабрании работу арганізавала по следуюцему плану:

1. Вводная беседа: Основной целью исследования PISA является не оценка усвоения учениками школьной программы, а их способность применять полученные в школе знания и умения в жизненных ситуациях. Финское школьное образование оказалось одним из самых качественных в мире. За счёт чего? Финские учащиеся особенно умело находили нужную информацию, критически оценивали её и последовательно излагали свои суждения. И в этом нет ничего удивительного, потому что финнов с детства учат соотносить разные точки зрения на явления, события и толковать их смысл. Такие достижения Финляндии в международных исследованиях не могут не впечатлять. Теперь понятно, почему финское образование так ценится в Европе. И самое главное – школьная система образования имеет большую практическую направленность, что соответствует международным нормам. Здесь ориентируются не на усвоение учениками большого объёма знаний, а учат применять полученные знания и умения в жизни. При этом не забывают, что дети есть дети. И помимо учёбы они должны ещё играть, бегать, гонять на велосипедах, кататься на коньках и санках, а не корпеть весь вечер над уроками...

2. Знакомство родителей с элементами АО.

3. А потом была обратная связь: они написали, что им было понятно, а что нет, что им показалось «+», а что «-» в АО.

4. Плюс закончить фразу «Я горжусь своим ребёнком за то, что...».

Старайтесь встречать своих детей фразой «Что ты сегодня нового и интересного для себя узнал на уроке?»

Ірына Анціпава, г. Мінск.

Дык што ж вызначае паспяховасць вучня: адзнака ці ацэнка? Думаю, вышэй пераканальна паказана, што ацэнка! Адзнака ёсць толькі фармальнае адлюстраванне вучэбных дасягненняў вучняў. Павінен быць баланс паміж актыўнай і падсумоўваючай ацэнкамі!

Актыўная ацэнка ў дзеянні: вопыт настаўнікаў Беларусі

Дапаможнік для настаўнікаў

Рэдактар *Мікалай Запрудскі*
Тэхнічны рэдактар *Юрась Новікаў*
Карэктар *Вольга Крукоўская*
Малюнкi *Міхась Кудзейка*
Дызайн вокладкі *Андрэй Бандарэнка*

Падпісана да друку 12.12.2014. Фармат 70x100 1/16.
Гарнітура *Myriad*. Папера афсетная. Наклад 299.

Издательство «Юстинус»
(г. Белгород, ул. Центральная, 103а)

Отпечатано: Типография «С-Принт»,
214020, г. Смоленск, ул. Шевченко, 71 оф. 48.